

Sprawozdanie za 2019 rok
z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2019 - 2021 dla Gminy Jastrzębia

Sporządziła:
Anna Tkaczyk

Marzec 2020

Wprowadzenie

Na terenie Gminy Jastrzębia realizowano w 2019 roku Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.). Program został przyjęty uchwałą Nr V/30/2018 Rady Gminy Jastrzębia z dnia 28 grudnia 2018 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzy o otaczającym je świecie oraz panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii, jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz, angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni i asystent rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. W realizacji programu uczestniczyły instytucje i organizacje realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny. Program ma charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny.

Cel główny: wsparcie rodzin wykazujących trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz profilaktyka w zakresie działań na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cele szczegółowe:

- 1. Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.**
- 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.**
- 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.**

Cel szczegółowy 1: Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny, realizowana poprzez współpracę grup, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz rodziny, w szczególności: asystent rodziny, pedagog szkolny, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

Pracownicy socjalni prowadząc pracę z rodzinami z problemem uzależnień kierowali osoby do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jastrzębi. W ramach działalności Komisja prowadzi działania interwencyjno - wspierające. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych należy zapewnić pomoc i wsparcie. W rodzinach, w których stwierdzono występowanie zjawiska przemocy wdrażano procedurę „Niebieska Karta”.

W przypadku, gdy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębi poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dokonuje analizy sytuacji rodziny i gdy rodzina wymaga wsparcia to przydzielany jest asystent rodziny. W roku 2019 rodziny mogły skorzystać z takiej pomocy. Zatrudnienie asystenta rodziny dofinansowane było w ramach rozstrzygniętego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”. Asystent rodziny współpracował z 12 rodzinami z terenu Gminy Jastrzębia, w których występowały sprzężone problemy, takie jak: trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm, przemoc, bezrobocie, sieroctwo oraz niepełnosprawność. Asystent rodziny w 2019 roku zakończył pracę z trzema rodzinami, dwie rodziny wyprowadziły się z terenu gminy, a trzecia rodzina nie wyraziła zgody na dalszą współpracę. Kumulacja problemów w rodzinie i niechęć do zmiany sposobu życia wskazują, że zakładane efekty pracy asystenta rodziny z rodziną wymagają niejednokrotnie kilkuletniej, intensywnej pracy. Przeciętny czas pracy z rodziną wg stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosi 63 miesiące.

Cel szczegółowy 2: Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania są kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie jest wielopłaszczyznowe. Obejmuje poprawę warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku. Rodzinom udzielana jest pomoc finansowa i rzeczowa. Rodzaj, forma i rozmiar świadczeń uzależnione są od okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy, własnych zasobów, uprawnień i możliwości osób ubiegających się o przyznanie pomocy, a także od możliwości Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uzyskały pomoc w formie posiłków wydawanych na terenie szkoły lub w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zainteresowanym klientom wydał skierowania do odbioru bezpłatnej żywności.

Pracownicy GOPS w Jastrzębi dokonywali bieżącej diagnozy i analizy środowisk rodzinnych za pomocą wywiadu środowiskowego. Monitorowali sytuację zdrowotną dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. W środowisku domowym sprawdzali czy dziecko ma zapewnione niezbędne potrzeby życiowe: żywność, ubrania, leki w przypadku choroby. Szczególną uwagę podczas pracy w terenie zwracano na fakt czy dzieci nie mają zranień, siniaków, otarć oraz monitorowano stan zdrowia i higieny.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie

odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

W przypadku, gdy rodzina jest niewydolna wychowawczo Sąd może postanowić o umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną. Celem współpracy z rodziną jest motywowanie rodziców do utrzymania regularnego kontaktu z dzieckiem przebywającym w placówce oraz konsekwentne realizowanie założonych celów. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębi wspiera rodzinę biologiczną w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji oraz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. W 2019 roku z terenu Jastrzębi dziesięcioro dzieci przebywało w rodzinie zastępczej. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębi polegały na dokonaniu diagnozy sytuacji rodziny. Rodziny dysfunkcyjne w których zostały stwierdzone problemy opiekuńczo – wychowawcze lub dziecko przebywa w pieczy zastępczej zostały objęte wsparciem asystenta rodziny, który pracował z rodziną biologiczną.

Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych należy zapewnić pomoc i wsparcie. W rodzinach przeżywających trudności pracownicy rozpoznawali deficyty w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz dokonywali oceny sytuacji dziecka w rodzinie.

Prowadząc pracę z rodzinami z problemem uzależnień kierowano osoby do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach działalności Komisja prowadziła działania interwencyjne – wspierające.

W rodzinach, w których stwierdzono występowanie zjawiska przemocy wdrażano procedurę „Niebieska Karta”. Udzielano pomocy finansowej i rzeczowej w zależności od okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy.

Rola asystenta rodziny polegała na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny wspomagają rozwój kompetencji wszystkich członków rodzin tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców jest ważnym elementem pracy zarówno pracowników socjalnych jak i asystenta rodziny, poprzez udział w szkoleniach poszerzają swoją wiedzę na ten temat.

Realizacja Programu.

<i>1. CEL SZCZEGÓŁOWY</i>				
Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.				
Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji działań	Okres realizacji	Realizator	Źródła finansowania
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	Prowadzenie przez pracowników socjalnych rozeznania w środowisku.	2019	GOPS w Jastrzębi	Środki własne

Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	Podjęmowanie interwencji. Liczba osób objętych wsparciem - 46.	2019	GOPS w Jastrzębi UG w Jastrzębi	Środki własne
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej - 156.	2019	GOPS w Jastrzębi	Środki własne
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji.	Motywowanie do podjęcia terapii. Liczba założonych Niebieskich Kart - 16.	2019	GOPS w Jastrzębi ZI GKRPA	Środki własne
Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej – 1.	2019	GOPS w Jastrzębi GKRPA Placówki oświatowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu	Środki własne Środki zewnętrzne
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny.	Liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy -1. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta – 12.	2019	GOPS w Jastrzębi UG w Jastrzębi	Środki własne Środki zewnętrzne

2. CEL SZCZEGÓŁOWY
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji działań	Okres realizacji	Realizator	Źródła finansowania
Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom.	<p>Powody przyznania pomocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych : 7 rodzin, - bezrobocie: 53 rodziny, - uzależnienia: 2 rodziny, - długotrwała choroba: 28 rodzin, - niepełnosprawności: 36 rodzin, - ubóstwo: 30 rodzin, - wielodzietność: 28 rodzin. <p>Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych – 536.</p>	2019	<p>GOPS w Jastrzębi</p> <p>UG w Jastrzębi</p>	<p>Środki własne</p> <p>Środki zewnętrzne</p>
Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci.	Liczba dzieci korzystających z posiłków - 170.	2019	<p>GOPS w Jastrzębi</p> <p>UG w Jastrzębi</p>	<p>Środki własne</p> <p>Środki zewnętrzne</p>
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	<p>Liczba rodzin -12.</p> <p>Liczba dzieci - 25.</p>	2019	GOPS w Jastrzębi	Środki własne
Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą.	<p>Podjęcie interwencji kryzysowych.</p> <p>Objęcie rodzin poradnictwem specjalistycznym.</p>	2019	GOPS w Jastrzębi	<p>Środki własne</p> <p>Środki zewnętrzne</p>
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej.	<p>Liczba dzieci w rodzinach zastępczych – 10.</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w rodzinie zastępczej - 59 866,88 zł.</p>		<p>GOPS w Jastrzębi</p> <p>UG w Jastrzębi</p>	Środki własne

3. CEL SZCZEGÓŁOWY
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji działań	Okres realizacji	Realizator	Źródła finansowania
Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.	Liczba rodzin przeżywających trudności - 12.	2019	GOPS w Jastrzębi	<p>Środki własne</p> <p>Środki zewnętrzne</p>

Kierowanie osób uzależnionych na leczenie.	Motywowanie do podjęcia terapii.	2019	GOPS w Jastrzębi GKRPA	Środki własne
Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta” – 16.	2019	GOPS w Jastrzębi ZI Policja	Środki własne
Udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	Liczba szkoleń – 2.	2019	Pracownicy socjalni Asystent rodziny	Środki własne

Finansowanie Programu

Finansowanie 3 -letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywało się w ramach środków budżetu Gminy Jastrzębia, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

- Na zatrudnienie asystenta rodziny Gmina Jastrzębia pozyskała z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kwotę 20 246,00 zł z „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”. Wkład własny gminy stanowiła kwota 29 648,19 zł.
- Pobyt dziesięciorga dzieci w rodzinach zastępczych to kwota 59 866,88 zł.

Pozostałe zadania z zakresu wspierania rodziny są realizowane przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny w ramach obowiązków służbowych.

Osiągnięte efekty Programu

W wyniku przeprowadzonych działań osiągnięto efekty:

1. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
3. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
5. Przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu, sytuacji kryzysowych,
7. Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
8. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

Podsumowanie

Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostają stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia, zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie

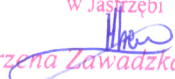
w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jastrzębia na lata 2019-2021 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. W ramach jego realizacji gromadzono informacje, które pozwoliły na ocenę postępów, wskazując dalsze potrzeby i działania.

Konieczna jest stała współpraca z placówkami oświatowymi, placówkami ochrony zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędem Gminy, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, poradniami leczenia uzależnień, Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Posterunkiem Policji, Sądami i kuratorami sądowymi, Poradniami Psychologiczno- Pedagogicznymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się sprawami rodziny.

Wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. Na bieżąco prowadzony jest monitoring sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębi.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jastrzębi

Marzena Zawadzka Hernik